

SOORT	AANTAL BROEDPAREN													
gebiednummer	1	2	3	4	6	7	8	9	10	11	12	13	14	totaal
Spotvogel	-	-	-	1	-	-	-	-	11	-	-	-	1	13
Braamsluiper	-	-	-	2	-	1	-	-	1	1	-	-	-	5
Grasmus	-	15	-	2	5	14	-	-	2	-	-	-	3	41
Tuinfluiter	2	-	4	4	-	-	-	-	4	-	-	-	2	16
Zwartkop	9	-	6	3	-	-	-	6	-	-	-	-	4	28
Tjiftjaf	12	-	12	14	-	-	-	5	1	1	-	-	3	48
Fitis	13	21	8	27	6	7	-	3 A	9	-	-	-	12	120
Goudhaantje	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Kleine Vliegenvanger	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Bonte Vliegenvanger	-	-	-	1?	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1?
Staartmees	-	-	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6
Glanskop	3	-	-	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	7
Matkop	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Kuifmees	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Pimpelmees	20	-	15	23	-	-	-	1	1	1	-	1	-	62
Koolmees	35	2	26	40	2	1	4	15	12	7	2	1	4	151
Boomklever	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Boomkruiper	5	-	6	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	13
Wielewaal	-	-	1?	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1?
Vlaamse Gaai	4	1	2-4	7	-	-	-	1	-	1	-	-	-	16-18
Ekster	2	5	2	5	6	2	1	4	4	6	4	2	2	45
Kauw	±25	-12-15	-	3	-	-	2	7	-	4	1	-	-	+55
Zwarte Kraai	2	-	-	2	-	-	-	1	2	1	-	-	-	8
Spreeuw	22	-	±15	+	-	-	+9	+31	33	±20	+60	+	-	190
Huiszus	-	-	±8	+	-	±6	+	+	±50	+	±100	+	-	164
Ringmus	16	-	-	10	1	-	1	6	3	-	11	±7	-	+57
Vink	2	-	2	2	-	-	-	-	-	3	-	-	-	9
Groenling	1	-	3	7	-	2	2	-	6	-	-	-	3	24
Putter	-	-	-	1	-	1	-	-	-	5	1	-	-	8
Kneu	-	35	-	14	16	21	4	-	5	3	-	-	4	102
Geelgors	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Rietgors	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4	5
Nijlgans	-	-	1?	-	-	-	-	-	1?	-	-	-	-	2?

Samenstelling en interpretatie: Dick Hoek

BROEDVOGELINVENTARISATIE IN DE AMSTERDAMSE WATERLEIDINGDUINEN 1984

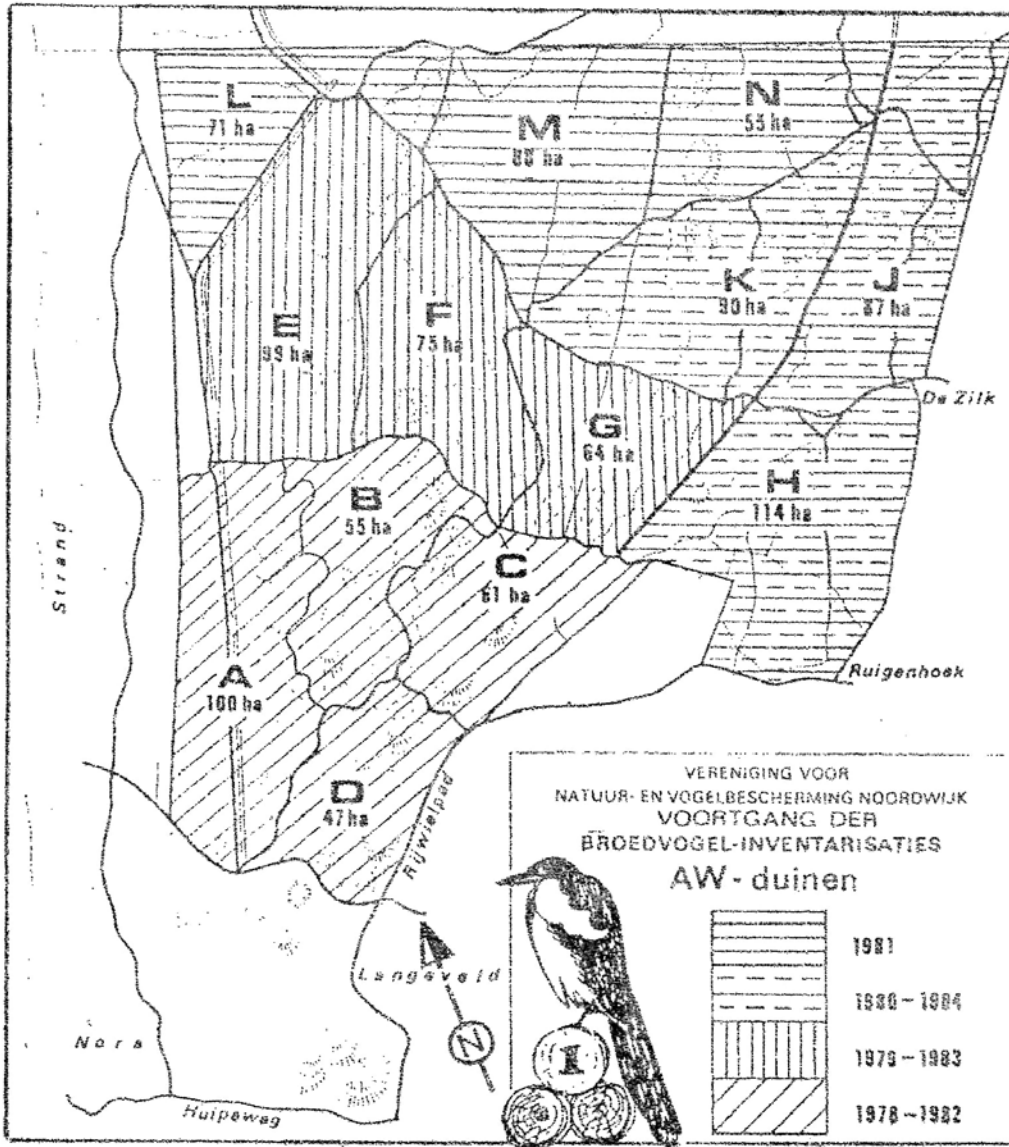
Op de volgende pagina's treft u het iets ingekorte verslag aan van het werk Van de AWD-ploeg. Het volledige verslag telt maar liefst 23 bladzijden. Voor geïnteresseerden is het complete verslag in te zien in het Jan Verwey Natuurcentrum, of via W.Baalbergen te verkrijgen.

De kaarten die bij het verslag horen geven de ligging van de geïnventariseerde terreinen aan. Er kan echter ook nog worden verwezen naar de kaart op blz. 24, waar de algemene ligging wordt aangegeven.

BROEDVOGELINVENTARISATIE IN DE AMSTERDAMSE WATERLEIDINGDUINEN 1984

Inventarisatie :E.Aartse, W.Baalbergen, F.P.v.d. Berg, B.Heethuis, B.C.Punt, J.v.Saase, Q.T.J.Sluys, H.Veefkind-Lieneman.
Methode :volgens "Handleiding voor Broedvogelinventarisatie", uitgave KNNV. Kavel H tevens volgens de uitgebreide territoriumkartering van CBS en SOVON.
Verslag :E.Aartse en W.Baalbergen
Kaarten :F.P.v.d.Berg.
Correspondentie :W.Baalbergen, Schoolstraat 15, 2202 HC Noordwijk.

Met dank aan de Directie en het personeel van de Amsterdamse Waterleidingduinen.

KAVEL H. PAARDENKERKHOF

Geinventariseerd door: E Aartse
Q.T.J.Sluys

Kavel H.

Het kavel, ter grootte van 114 ha, wordt in het noorden begrensd door de Zilkerduinslag en Nieuwe Haasvelderweg, in het oosten door de Provinciale weg naar Haarlem, in het zuiden door het rijwielpad en zweefvliegveld en in het westen door het Oosterkanaal.

Terreinomschrijving

Het terrein heeft een parkachtig aanzien door de kleine duinbosjes, struwelen en open vlakten. Vooral het oostelijk deel van het kavel is een prachtig stuk binnenduin met veel open ruimte, zoals de Voorkant en het Heitje, en vrij hoge duinen met kleine duinbosjes zoals de Bergjes. Grote delen van het open duin zijn begroeid met adelaarsvaren.

Het middengedeelte van het kavel wordt gevormd door de Wei van het Paardenkerkhof en de Wei van Sasbergen. In deze oude weidegronden zijn de voormalige waterlopen nog goed zichtbaar. Plaatselijk zijn nog wat natte plaatsen te vinden zoals het poeltje en de Kuil.

Ten westen van het Paardenkerkhof is het terrein zeer afwisselend met flinke open vlakten met Duinriet en Adelaarsvaren, kleine duinbosjes met voornamelijk Meidoorn, Zomereik, Vlier, Esdoorn, Egelantier en Hondсроos. Langs het Oosterkanaal liggen wat duindoornstruwelen. Evenals elders in de Amsterdamse Waterleidingduinen zijn dergelijke gebieden zeer vogelrijk, zowel in soort als in aantal.

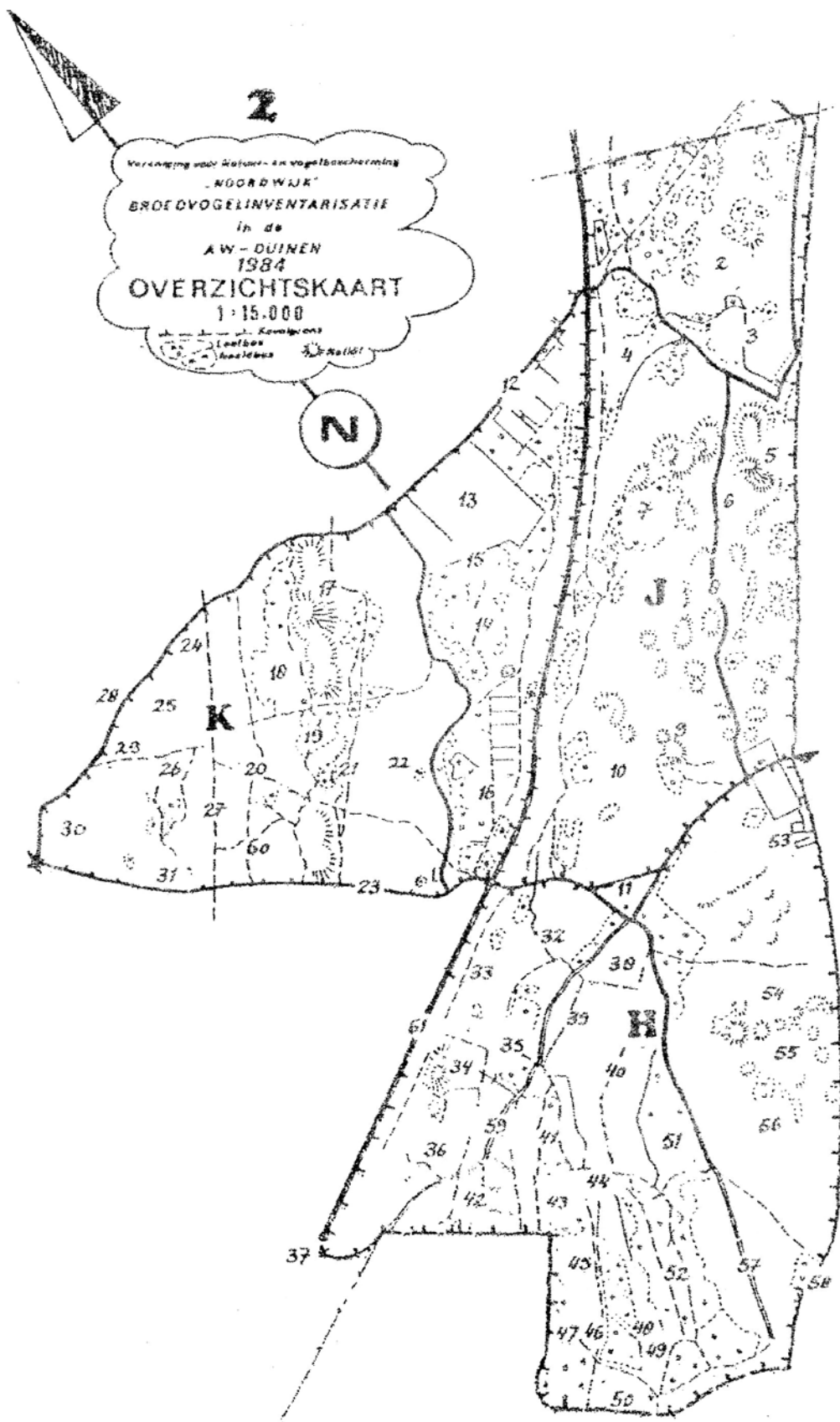
Bovenomschreven gebieden worden van elkaar gescheiden door brede gordels met eikenhakhout, zoals Bos van het Oude Huis, Voorste Rommelbos, Grote Rommelbos en Varkensoortjesbos in het oostelijk deel en Eiken-eenstollen, Elzenbos en Keetebos in het westen.

Deze eikenstruwelen zijn bijzonder vogelarm. Aan de randen van de bosjes broedden wat Koolmezen, Roodborsten en Winterkoningen, maar in de bosjes zelf kwamen praktisch geen broedvogels voor. De spaarzame Houtduiven en Vlaamse gaaien maakten gebruik van de enkele Meidoorns en Vlieren om te broeden.

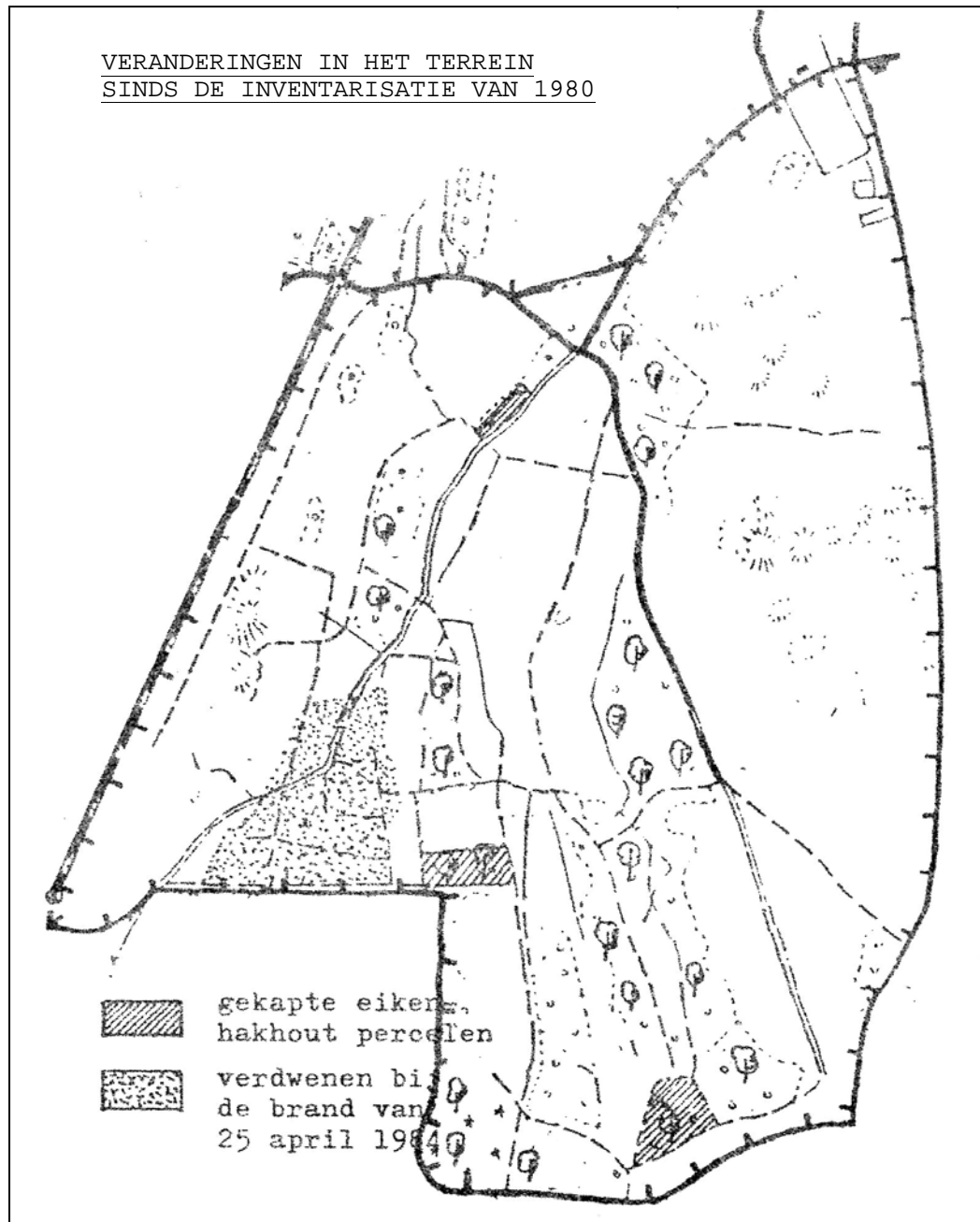
In het geïntariseerde kavel ligt verder nog een viertal bosjes met vrij hoog hout t.w. in het noorden 't Ouwe Huis, in het midden Gijzekrocht met hoge dennen en in het zuiden de Vlashoek en het Donkere Bos.

Veranderingen in het terrein ten opzichte van 1980

Van de eikenhakhoutpercelen is een drietal kleine stukjes gekapt. (zie kaartje). De eikenhakhoutpercelen werden nooit onderhouden, waardoor het bos flikt kon doorschieten. De bosjes zijn zeer open door het gemis van een oeverbegroeiing. Het eikenhout werd vroeger door bakkerijen gebruikt, doch hout gestookte ovens komen thans niet meer voor.

- 1 Hoek van Klaas
- 2 Aardbeidendellen
- 3 Kromme Beek
- 4 Amerikaanse bosje
- 5 Berg van Dorus
- 6 Diepe dal
- 7 Ronde dal
- 8 Kromme dal
- 9 Steenenbergje
- 10 Stenenbergsdift
- 11 't Driehoekje
- 12 Laan van Gerrit Huisbroek
- 13 Wei van het Vogelenveld
- 14 Dal van Schrama
- 15 De lange wal
- 16 Schrama
- 17 Groene Kijkberg
- 18 Lange dal
- 19 Dubbele pan
- 20 De griendjes
- 21 De vijf dennen
- 22 Franse vlak
- 23 Heiveg
- 24 Palawitje
- 25 De oude hoeken
- 26 Vinkebaan
- 27 Scheidingsbaan
- 28 Vogelenuwiderweg
- 29 Rottelpadswitje
- 30 De wouwen
- 31 Ruigt hoek
- 32 Beek van Schrama
- 33 Verdroogde bos
- 34 Keeteborg
- 35 Keetebos
- 36 Grote pan
- 37 Kop van het Doster
- 38 Het Ouwe huis
- 39 De zever hondjes
- 40 Wei van het Paardenkerkhof
- 41 Eiken-eenstallen
- 42 Roggepan
- 43 Gijckrecht
- 44 De verlaat
- 45 Essenstuk
- 46 De singel
- 47 Flage stuk
- 48 Wei van Sasbergen
- 49 Gijckplank
- 50 Kultebos of Donkere bos
- 51 Rommelbos
- 52 De eikebossen
- 53 Riechaken
- 54 De bergjes
- 55 Toortsenveld
- 56 Varenstrook
- 57 fiet heitje
- 58 Dooie bos
- 59 Joppieweg
- 60 Vinkebaansdift
- 61 Doster kanaal

Deze oude cultuurvorm wil men in de AW-duinen weer in ere herstellen.

Het gekapte gedeelte van het Varkensoortjesbos gaat zich zeer interessant ontwikkelen met lage dicht bebladerde struiken, waar vooral de Amerikaanse vogelkers en Esdoorn profiteren van de plotselinge openheid en het licht.

Op 25 april 1984 werd bij een hevige brand in de Grote Pan en Roggepan ± 10 ha van dit bijzonder fraaie duingebied in de as gelegd (Zie kaartje).

De Meidoorns en Vlieren hebben erg geleden. Het is de vraag of deze bomen in 1985 wel zullen uitlopen. De Adelaarsvaren heeft nauwelijks geleden.

Op 2 mei lag er al weer een groene waas over het terrein van de opkomende grassoorten.

Bezoeken aan het terrein

Het terrein werd in 1984 19x bezocht. Behoudens de keren
In de avonduren, zijn alle inventarisaties 's morgens vroeg
vanaf omstreeks zonsopgang gehouden.

Datum	aantal uren	Weersgesteldheid	Tempe- ratuur
11 februari	2½	Windstil en bewolkt.	8°
26 februari	2¼	Windstil, wat lichte regen.	3°
4 maart	3	Matige nw-wind, mist en motregen.	3°
11 maart	2¾	Windstil en regen.	6°
18 maart	2½	Vrij krachtige no-wind, koud.	0°
24 maart	2¾	Krachtige o-wind, koud.	1°
1 april	4	Matige no-wind, licht bewolkt.	3°
8 april	3¾	Zwakke nw-wind, geheel bewolkt.	6°
18 april	3½	Windstil, onbewolkt, zware nacht- vorst met grondmist.	-3°
22 april	3½	Windstil, onbewolkt, lichte nachtvorst en oplopende temp.	-1°/+12°
3 mei (avond)	2	Matige nw-wind, zwaar bewolkt.	13°
5 mei	5½	Windstil, mistig.	12°
12 mei	5½	Vrij krachtige no-wind, licht bewolkt, guur.	8°
16 mei (avond)	2½	Matige nw-wind, licht bewolkt.	13°
2 juni	4	Vrij krachtige nw-wind, wisselend bewolkt.	13°
12 juni (avond)	2½	Matige w-wind, wisselend bewolkt.	15°
13 juni	4¼	Vrij krachtige zw-wind, licht bewolkt.	12°
19 juni (avond)	2¾	Zwakke nw-wind, zonnig.	18°
24 juni	3	Harde wind uit nw, buien, guur.	12°

Zoals uit het verloop van de temperatuur blijkt, was het voorjaar
koud. Aan de zang was dit goed te merken. Heggemus, Merel en
Zanglijster werden in het voorjaar weinig gehoord.
Ook in mei was er een periode met voor de tijd van het jaar
te lage temperaturen.

Methode van Inventariseren

Het terrein werd in 1984 op 2 manieren geïnventariseerd t.w.
door middel van de opvulmethode en door de uitgebreide territorium-
kartering.

In 1980 werd het kavel geïnventariseerd door de bekende opvul-
methode. Ieder zingend mannetje kreeg een cirkeltje op de kaart.
Bij de tweede waarneming kwam door het cirkeltje een kruis.
Bij iedere volgende waarneming werd een vakje zwart gemaakt.

Voor b.v. de Tapuit zou de situatie er als volgt hebben uitgezien.

- Ta ○ 1 x gehoord/gezien
- Ta ⊕ 2 x gehoord/gezien
- Ta ⊗ 3 x gehoord/gezien
- Ta ⊚ 4 x gehoord/gezien

enz.

Een nadeel van deze methode is, dat men geen indicatie heeft van

het verdere gedrag van het broedpaar. Bij voeren of piepende jongen werd het gehele cirkeltje zwart gemaakt.

R.Sluys hield zich in 1984 met deze methode bezig.

Bij de tweede methode van inventariseren de z.g. uitgebreide territoriumkartering werd geprobeerd het nadeel van de eerste methode te ondervangen.

In tegenstelling bij de opvulmethode werd bij de uitgebreide territoriumkartering bij iedere inventarisatieronde een aparte kaart 1:2000 gebruikt. De grootte van de kaart gaf voor het aangeven van extra indicaties voldoende ruimte.

Na iedere inventarisatieronde werden de gegevens overgebracht op een soortenkaart 1:5000.

Bij het inventariseren werden de volgende symbolen gebruikt (b.v. voor de Tapuit)

$\overline{\text{Ta}}$	mannetje
$\underline{\text{Ta}}$	vrouwtje
$\overline{\text{Ta}}$	paartje
$\widehat{\text{Ta}}$	zingend
Ta ⚡	alarmerend
Ta	met voedsel
$\widetilde{\text{Ta}}$	fouragerend
Ta \triangle	met nestmateriaal
Ta-juv.3	met 3 jonge vogels
Ta ↗	richting wegvliegend
Ta \odot	Nest of \odot vermoedelijke nestplaats
Ta \oplus	balts

Deze methode werd toegepast door E.Aartse. Bij de inventarisatie werd ook goed op het gedrag van de vogels gelet.

Toen alle inventarisaties verwerkt waren, werden de resultaten van beide methoden naast elkaar gelegd.

Gebleken is, dat de resultaten weinig voor elkaar onderdeden. Een verschil werd veroorzaakt doordat b.v. 2 waarnemingen niet als een territorium werd aangemerkt bij de invulmethode en als deze waarnemingen na de datumgrens vielen bij de uitgebreide territoriumkartering werd wel een territorium genoteerd.

De uitgebreide territoriumkartering had bij soorten met een groot of moeilijk te bepalen territorium een beter resultaat dan bij de invulmethode. Door consequent het gedrag te noteren van b.v. Zwarte kraai bleek op de soortenkaart zich toch een duidelijk patroon te ontwikkelen.

Bij de zeer territorium gebonden vogels als Fitis, Winterkoning, Roosborst, Boompieper, Nachtegaal e.d. traden nauwelijks verschillen op tussen beide methoden.

Gevolgen brand

Toen het verbrande gedeelte duinterrein nog maar nauwelijks was afgekoeld werd het terrein direct in beslag genomen door een Gekraagde Roodstaart en een paartje Tapuit.

Wat waren nu de gevolgen van de brand voor de broedvogels?

Zonder meer kan worden gezegd dat bij deze brand veel legsels verloren zijn gegaan. Ook zijn er veel jonge vogels omgekomen.

Heggemus, Fitis, Merel, Koolmees, Winterkoning waren aan het broeden of hadden jongen.

Een aantal was net terug uit het overwinteringsgebied of moesten nog komen. Deze soorten hebben het terrein niet bezocht.

Kort na de brand vestigde zich weer een drietal Fitissen op het verbrande stuk, weliswaar in struiken aan de rand van het gebied die nauwelijks door de brand geleden hadden.

Het Paapje zat bijna op dezelfde plaats als 4 jaar geleden op een stukje binnen het verbrande gebied dat weinig schade had opgelopen.

Soort	in 1980	Territorium vóór 25 april	Territorium ná 25 april
Wilde eend	1	-	-
Fazant	-	1	-
Houtduif	2	3	-
Groene specht	-	1	-
Winterkoning	4	2	-
Heggemus	6	4	-
Merel	1	2	-
Tapuit	-	-	1
Paapje	1	-	1
Gekraagde roodstaart	-	-	1
Nachtegaal	3	-	-
Roodborst	1	2	-
Sprinkhaanrietzanger	1	-	-
Zwartkop	1	-	-
Grasmus	3	-	-
Braamsluiper	2	-	-
Fitis	11	12	3
Koolmees	4	3	-
Kneu	1	1	-
Vlaamse gaai	-	1	-
Ekster	1	2	-

De territoria na de brand van 25 april 1984 zijn in het overzicht van de territoria van het gehele kavel verwerkt.

Territoria kavel H	1980	1984
Wilde eend	11	-
Slobeend	1	-
Kuifeend	3-4	-
Fazant	25-30	15-20
Scholekster	1	-
Kievit	5	-
Grutto	?	-
Houtsnip	2	2
Wulp	4	3
Houtduif	17-20	30-40
Tortelduif	1	5
Koekoek	2-3	2-3
Bosuil	2	1
Groene specht	4	5
Grote bonte specht	3	4
Boomleeuwerik	?	-
Veldleeuwerik	26	16
Boompieper	22	15
Graspieper	-	4
Witte kwikstaart	1	-
Winterkoning	16	17
Heggemus	15	18
Zanglijster	2	1
Merel	18	14
Tapuit	13	6
Paapje	2	1
Gekraagde roodstaart	9	5
Nachtegaal	8	9
Roodborst	15	17
Sprinkhaanrietzanger	2	-
Spotvogel	1	1
Zwartkop	6	1
Tuinfluitier	5	4
Grasmus	6	5-8
Bramsluiper	4	2-3
Fitis	56	48
Tjiftjaf	7	2
Koolmees	24	31
Pimpelmees	8	5
Glanskop	3	1
Staartmees	1	2-3
Boomkruiper	1	1
Groenling	2	-
Kneu	6-8	8
Vink	2	2
Spreeuw	2	2
Wielewaal	?	-
Ekster	12-15	12
Vlaamse gaai	6	6
Kauw	2	2
Zwarte kraai	2	2
Totaal aantal soorten	50	40

TOELICHTING

Watervogels

In het Oosterkanaal kwamen tijdens de inventarisatieperiode diverse soorten watervogels in wisselende aantallen voor.

Nimmer zijn in het kanaal jonge vogels aangetroffen.

We kregen de indruk dat het vooral paartjes betroffen die niet tot broeden zijn gekomen of waarvan het legsel verstoord is.

De kanaalberm werd regelmatig onderzocht op het voorkomen van nesten, doch er werd zelfs geen poging tot broeden geconstateerd.

Overzicht van de waarnemingen

1 april	Fuut	paartje
	Kuifeend	paartje
8 april	Wilde eend	paartje
	Kuifeend	paartje
	Krakeend	2 paartjes
18 april	Wilde eend	paartje + groepje van 7 ♂♂ en 4 ♀♀
	Meerkoet	balts
	Krakeend	paartje
2 mei	Kuifeend	paartje
	Wilde eend	groepje van 3 ♂♂ en 1 ♀
	Meerkoet	paartje
12 mei	Kuifeend	7 paartjes
	Wilde eend	2 paartjes
	Meerkoet	1 paartje
16 mei	Wilde eend	6 paartjes
	Waterhoen	1 paartje
	Kuifeend	4 paartjes
2 jun	Meerkoet	broedend aangetroffen aan overzijde kanaal. De resultaten van dit broedsel zijn niet Bekend.

Op 8 april, 22 april en 5 mei werd een paartje Wilde eend aangetroffen op de Wei van het Paardenkerkhof. Nimmer werd de woerd alleen aangetroffen. Paartje heeft ook niet gebroed.

Fazant

In het terrein werden 8 roepende mannetjes aangetroffen.

Door in de territoria van de mannetjes tijdens de inventarisatierondes op de hennen te letten werd het volgende overzicht gekregen:

1 mannetje met 3 hennen; op 19 juni 1 hen met 7 pulli.

2 mannetjes met 2 hennen

2 mannetjes met 1 hen

3 mannetjes onbekend aantal hennen

Het gemiddeld aantal hennen per man kan gesteld worden op ± 2.

Wulp

De Wulpen kwamen op dezelfde plaatsen voor als in 1980.

De Wulp bij de Kop van het Oosterkanaal werd slechts 2 keer gezien en gehoord nl. op 2 en 5 mei. Deze waarnemingen zijn onvoldoende om de Wulp als broedvogel te noteren.

Houtduif

Het hoge aantal Houtduiven komt door wat nauwkeuriger inventariseren dan in 1980.

Tortelduif

De inventarisatie is wat langer doorgegaan dan in 1980. De meeste Waarnemingen zijn uit juni.

Doortrekkende vogels en tijdelijk verblijvende vogels

Tijdens de inventarisatieperiode in de volgende soorten waargenomen:

24 maart	Torenvalk in de Varenstrook.
1 april	12 Goudhaantjes in de Vlashoek. Torenvalk in de Varenstrook. Paartje Patrijs in Varenstrook vloog richting bollenland.
8 april	Paartje Patrijs vloog uit de Wei van Sasbergen bij Gijzeplank richting Zweefvliegveld.
18 april	Paartje Turkse tortel fouragerend op de akker van de Wei van Sasbergen.
22 april	Paartje Nijlgans overtrekkend noordwaarts.
2 mei	Draaihals ten noorden van Keeteberg. 2 Visdieven fouragerend boven Oosterkanaal.
5 mei	1 Fluiter in Donkere Bos en 1 Fluiter in Grote Rommelbos.
16 mei	Torenvalk fouragerend ten zuiden van Keeteberg richting zweefvliegveld.
13 juni	Wielewaal 2 ♀ en 1 ♂ vanuit Rommelbos zuidwaarts.

KAVEL J. DE ACHTERKANT, HOEGGATTERDUIN, STEENBERGDRIFT

Geïntariseerd door: W.Baalbergen
B.C.Punt
Mevr.H.Veefkind-Lieneman

Terreinomschrijving

Het onderzochte kavel is ca. 87 ha groot. In het noorden wordt het terrein begrensd door de grens Zuid-Holland/Noord-Holland, in het oosten door de afrastering, in het zuiden door de Zilkerslag (Joppeweg) en in het westen door het Oosterkanaal.

Door het gebied lopen enkele verharde wegen en een enkel zandpad.

Het gebied kenmerkt zich door een rug van vrij kale hogere duinen in het midden van het terrein lopend van zuid naar noord. Als hoogste punt in deze duinenrij is de Berg van Dorus, met een fraai uitzicht.

We vinden verspreid over het terrein enkele bosjes van vnl. eikenhakhout zoals b.v. het Amerikaanse Bosje. Enkele lagere gedeelten zijn de Ronde Del en de Aardbeidellen, begroeid met Meidoorn, Berk en Kardinaalsmuts.

Langs het Oosterkanaal vinden we enkele bosjes van de Oostenrijkse den. In deze bosjes zijn veel "smidsen" van spechten te vinden.

Aan de oostzijde, ongeveer in het midden van het gebied, een stuk opgaand hout van voornamelijk populieren.

Direct ten zuiden van de Zilkerslag zet de begroeiing met Adelaarsvaren van het Paardekerkhof zich nog wat voort.

In het terrein is de loop van de nu uitgedroogde Kromme Beek nog in het landschap te zien. In vroeger jaren voerde deze beek het overvloedige regenwater uit het duin naar de afwateringssloten.

Herinneringen aan vroegere, bewoning worden opgeroepen door het voorkomen van Iepen en een Linde in het uiterste noorden van het gebied. Hier "boerde" in betere tijden een zekere Klaas, totdat ook hij door het uitdrogen van de duinen geen bestaansmogelijkheid meer had.

Uit publikaties van J.P.Strijbos en van inlichtingen van oudere vogelaars uit Noordwijk weten we dat het onderzochte gebied een bekend "Grielanduin" is geweest. In 1954 werd hier het laatste nest van deze soort vastgesteld. Ook deze vogel is uit het duingebied verdwenen.

Ten opzichte van 1980 zijn er geen grote veranderingen in het terrein gekomen. Wel is ook hier sprake van een toename van grassen t.o.v. mosachtige planten.

Het terrein is geïnventariseerd volgens de "oude" zgn. opvulmethode.

Er werden 12 bezoeken aan het terrein gebracht, alleen in de vroege morgenuren.

Vastgestelde broedterritoria	KAVEL J	
	1980	1984
Fuut	-	0-1
Wilde eend	1	1
Fazant	4	8
Meerkoet	-	3
Scholekster	1	1
Houtsnip	2	1
Wulp	2	1
Houtduif	13	12
Tortelduif	1	4
Turkse tortel	-	1
Koekoek	1	1
Groene specht	3	3
Grote bonte specht	1	3
Kleine bonte specht	-	0-1
Boomleeuwerik	3	2
Veldleeuwerik	3	2-3
Boompieper	6	10
Graspieper	2	1
Witte kwikstaart	2	1
Winterkoning	1	8
Heggenus	9	16
Grote lijster	1	-
Zanglijster	4	4
Merel	7	12
Tapuit	18	8

Vervolg KAVEL J

Roodborsttapuit	1	1
Paapje	-	0-1
Gekraagde roodstaart	15	10
Nachtegaal	10	18
Roodborst	9	17
Sprinkhaanrietzanger	1	1-2
Spotvogel	1	-
Zwartkop	-	2
Tuinfluiten	2	2
Grasmus	8	6
Braamsluiper	1	4
Fitis	71	58
Tjiftjaf	2	3
Koolmees	24	26
Pimpelmees	8	10
Glanskop	1	1
Staartmees	4	3-4
Groenling	1	1
Kneu	4	7
Vink	2	1
Ringmus	4	4
Spreeuw	-	1
Wielewaal	1	-
Ekster	8	12
Vlaamse gaai	2	4
Kauw	-	0-1
Zwarte kraai	-	0-1
Totaal aantal soorten	32	44-49

Toelichting

Fuut

Er werd regelmatig een paartje Futen in het Oosterkanaal gezien. Een nest werd echter niet gevonden.

Fazant

Van deze soort werden alleen de roepende mannetjes geteld.

Kleine bonte specht

Enkele malen werd een Kleine bonte specht roepend en roffelend gehoord in het bosje aan het eind van de Hoegatterweg, tegen het raster aan.

Paapje

Op 28 april werd een Paapje gezien rondom de woning van de heer Bouwmeester.

Kauw-Zwarte kraai

Van beide soorten waarschijnlijk een broedgeval in het Amerikaanse Bosje.

KAVEL K, VOGELENVELD - SCHRAMA - VINKENBAANDRIFTEN

Geïnteriseerd door: B.Heethuis
J.van Saase
F.v.d.Berg

Terreinomschrijving

Dit kavel heeft een oppervlakte van ca. 90 ha. Dit kavel werd eerder geïnteriseerd in 1980 door F.v.d.Berg.

Het terrein wordt in het noorden begrensd door de Vogelenvelderweg met de Laan van Gerrit Hulsebosch, in het oosten door het Oosterkanaal en in het zuiden door de Nieuwe Haasvelderweg of Heiweg.

Het gebied wordt doorsneden door de matig verharde Schramaweg en door ca. 3,5 km gras- en zandpaden. Dit laatste is een halvering t.o.v. 1980, zulks door het in snel tempo dichtgroeien van veel toenmalige jacht en voetpaden.

In het noordoosten van het kavel ligt een deel van de voormalige Landbouwvestiging "Het Vogelenveld". De ontginning, die werd gesticht in 1921, moest als gevolg van de wateronttrekking in 1926 worden opgeheven. De laatste boer was de legendarische Gerrit Hulsebosch wiens fraaie laan in het jongste verleden als gevolg van de Iepziekte moest worden ontluisted, doch die op cultuurhistorische gronden binnenkort opnieuw zal worden beplant.

In het zuidoosten van het kavel ligt een complex voormalige duinkrochten, naar een vroegere landbouwer het Schrama genoemd. Hier hebben zich sedert de laatste inventarisatie in 1980 de grootste veranderingen voorgedaan. Enkele percelen opgaand eikenbos werden omgehakt en ingerasterd om wat vroegere hakhoutbossen te re-introduceren. Enkele bosjes bestaande uit Oostenrijkse zwarte dennen en berken werden uitgedund.

Midden door het kavel loopt een duinenrij met als hoogste verheffing de ca. 20 m. hoge Groene kijkberg. Westelijk van deze duinen ligt een vrij ruige, met dichte doornstruwelen, grazige veldjes en natuurlijke duinbosjes begroeide wildernis. Vooral de Lange Del, de Dubbele Pan en de Scheibosjes bij de Vinkebaan van het Haasveld zijn vogelrijke paradijsjes.

Ten westen van de Vinkebaan liggen de Wouwen, bestaande uit lage, met duinroos begroeide heuveltjes; vanouds een tapuitengebied.

Een belangrijk verschil met 1980 - geldend voor nagenoeg het gehele kavel - wordt gevormd door het plantendek. Grote stukken, welke toen een mosbedekking hadden (Ruig kronkelsteeltje vooral, maar ook Gaffeltandmos, Klauwtjesmos en Duinsterretje) zijn inmiddels weer veranderd in graslanden. Tussen de ruigte ontdekt men op vele plaatsen jonge boompjes (berken, eiken), een verschijnsel dat wij sedert 1954 (eerste myxomatosegolf) in een dergelijk duinterrein niet meer hadden waargenomen. Vrijwel zeker is dit toe te schrijven aan een belangrijke beperking van de konijnenstand. Men mag hier een positieve invloed van de vos veronderstellen. Wat precies de gevolgen voor de vogelstand zullen zijn, valt nog niet geheel te overzien maar de toename van soorten als

als Nachtegaal, Sprinkhaanrietzanger en Braamsluiper houdt zeker verband met een dichter wordende bodembegroeiing. Anderzijds zullen soorten die minder op verruiging zijn gesteld (Kievit) in aantal verminderen.

Vastgestelde broedterritoria	KAVEL K	
	1980	1984
Wilde eend	2	2
Kuifeend	-	1
Bergeend	1	1
Torenvalk	-	1
Fazant	10-20	16
Scholekster	4	1
Kievit	3	1
Wulp	4	2
Houtsnip	1	-
Stormmeeuw	-	1
Houtduif	16	21
Tortelduif	1	5
Koekoek	4?	2
Bosuif	1	1
Ransuil	1	-
Groene specht	5	6
Grote bonte specht	4	5
Boomleeuwerik	5	4
Veldleeuwerik	6	2
Boompieper	7	10
Witte(rouw)kwikstaart	1	-
Winterkoning	3	14
Heggemus	21	18
Merel	5	6
Tapuit	11	9
Gekraagde roodstaart	14	14
Nachtegaal	11	18
Roodborst	10	7
Sprinkhaanrietzanger	2	6
Zwartkop	-	2
Tuinfluitier	3	1
Grasmus	4	3
Braamsluiper	1	4
Fitis	67	62
Tjiftjaf	4	-
Koolmees	28	21
Pimpelmees	7	11
Glanskop	4	4
Staartmees	6	5
Boomkruiper	-	2
Groenling	1	-
Wielewaal	1	-
Kneu	14	14
Vink	-	1
Ringmus	7	8
Spreeuw	23	17
Ekster	10	9
Vlaamse gaai	3	6
Kauw	10	13
Zwarte kraai	1	3
Totaal aantal soorten	44	44

Opmerkingen

Torenvalk

Een nest Torervalken kwam groot in de nestkast aan de bekende, zeer kenbare boom (abeel) bij het Vogelenveld.

Fazant

Na het beëindigen van de particuliere jacht in dit duin, liep de - kunstmatig veel te hoge - fazantenstand aanvankelijk sterk terug, maar schijnt zich nu te stabiliseren op een voor dit terrein natuurlijke populatie. De telling hier is gebaseerd op bepaling van het aantal territoria gepaard aan een zo nauwkeurig mogelijke schatting van de geslachtsverhouding. Op 7 territoria kwamen wij op een geslachtsverhouding van gemiddeld 2,3.

Grondbroeders

Grondbroeders als Scholekster, Kievit, Wulp en Veldleeuwerik zijn in sterk in aantal verminderd, wellicht als gevolg van een toegenomen predatiedruk door vossen en kraaiachtigen. De Wulp lijkt zich het best aan de gewijzigde omstandigheden aan te passen.

Stormmeeuw

Een aanpassing aan het optreden van de vos vinden wij ook in het steeds veelvuldiger voorkomen van stormmeeuwnesten in verspreid staande bomen, veelal - zoals ook hier - in vliegdennen.

Wielewaal

Helaas is de Wielewaal uit dit kavel verdwenen. Slechte éénmaal werd de welluidende roep van deze fraaie vogel gehoord. Ook uit andere terreinen wordt een teruggang van deze soort vermeld. Zie ook opmerking bij Tjiftjaf.

Kraaiachtigen

Nadat aan de vervolging van kraaiachtigen een einde kwam, nam de stand van Zwarte kraal, Kauw, Ekster en Vlaamse gaai aanvankelijk sterk toe. Voor wat betreft de Ekster schijnt het plafond nu bereikt te zijn. Voor wat betreft de Kauw valt nog een negatief verschijnsel te melden namelijk het in groepsverband pesten van Bosuilen en het kraken van diens nestgelegenheden, zoals b.v. de uilekast in het Schrama. Bij het Vogelenveld nestelde een Bosuil diep in een holle abeel en daarop hadden de zwarte rakkers minder vat.

Winterkoning

De Winterkoning bereikte na de strenge winter van 1979 een dieptepunt, doch heeft zich inmiddels, ook in dit kavel, weer behoorlijk hersteld.

Tjiftjaf

Het verdwijnen van de Tjiftjaf houdt mogelijk verband met het weggappen van opgaand loofhout (creatie hakhout, iepziekte). Mogelijk geldt ditzelfde ook voor de Wielewaal.

Voor en gedeelte van Kavel K, namelijk het Schrama met het Franse Vlak, is een vergelijking op langere -termijn mogelijk doordat in 1971 aldaar een inventarisatie werd uitgevoerd door de heren P.Munsterman en J.Schouten (Jaarverslag Vogelwerkgroep Haarlem 1971). Hierbij zij aangetekend dat er in die tijd nog volop Fazanten werden uitgezet en deze soort daarom toen bewust niet werd geteld.

Nummer	Soort	1971	1980	1984
072	Wilde eend	1	1	1
083	Slobeend	1	-	-
087	Kuifeend	2	-	1
162	Fazant	?	±5	6
173	Waterhoen	1	-	-
182	Scholekster	1	2	-
185	Kievit	1	-	-
202	Wulp	1	1	1
299	Houtduif	3	6	6
300	Tortelduif	4	-	2
304	Koekoek	-	1	1
314	Bosuil	-	1	-
338	Groene specht	1	2	1
341	Grote bonte specht	1	2	2
356	Boomleeuwerik	-	1	2
366	Wielewaal	3	-	-
368a	Zwarte kraal	2	1	1
371	Kauw	2	-	2
372	Ekster	1	2	2
375	Vlaamse gaai	-	1	2
379	Koolmees	3	8	4
380	Pimpelmees	2	4	3
386	Glanskop	2	2	1
388	Staartmees	1	1	2
395	Boomkruiper	-	-	1
398.	Winterkoning	1	-	4
400	Roodborst	2	4	2
402	Nachtegaal	2	3	2
407	Gekraagde roodstaart	2	3	2
412	Tapuit	1	-	1
424	Merel	2	2	1
431	Zanglijster	1	-	-
439	Sprinkhaanrietzanger	2	1	1
457	Zwartkop	2	-	1
460	Tuinfluit	-	2	-
461	Grasmus	2	-	2
472	Fitis	14	14	12
473	Tjiftjaf	1	3	-
490	Heggemus	3	2	2
497	Boompieper	1	3	4
518	Spreeuw	1	-	3
533	Groenling	-	1	-
537	Kneu	7	-	-
555	Vink	2	-	1
	Aantal soorten	36	28	33

RECAPITULATIE BROEDGEVALLEN VAKKEN H.J.K. 291 HA

	KAVEL H.J.K.		Aantal per km2	
	1980	1984	1980	1984
Fuut	-	0-1	-	-
Wilde eend	14	2-3	4,81	0,68
Slobeend	1	-	0,34	-, -
Kuifeend	3-4	1	1,03	0,34
Bergeend	1	1	0,34	0,34
Torenvalk	-	1	-, -	0,34
Fazant	39-54	39-44	15,81	14,43
Meerkoet	-	3	-, -	1,03
Scholekster	6	2	2,06	0,68
Kievit	8	1	2,74	0,34
Houtsnip	5	3	1,71	1,03
Stormmeeuw	-	1	-, -	0,34
Wulp	10	6	3,43	2,06
Houtduif	46-49	63-73	15,80	23,36
Tortelduif	3	14	1,03	4,81
Turkse tortel	-	1	-, -	0,34
Koekoek	7-8	5-6	2,40	1,71
Bosuil	3	2	1,03	0,68
Ransuil	1	-	0,34	-, -
Groene specht	12	14	4,12	4,81
Grote bonte specht	9	12	2,74	4,12
Kleine bonte specht	-	0-1	-, -	-, -
Boomleeuwerik	8	6	2,74	2,06
Veldleeuwerik	35	20-24	12,02	6,87
Boompieper	35	35	12,02	12,02
Graspieper	2	5	0,68	1,71
Witte kwikstaart	3-4	1	1,03	0,34
Winterkoning	20	39	6,87	13,40
Heggemus	45	52	15,46	17,86
Grote lijster	1	-	0,34	-, -
Zanglijster	6	5	2,06	1,71
Merel	30	32	10,30	10,99
Tapuit	42	23	14,43	7,90
Roodborsttapuit	1	1	0,34	0,34
Paapje	2	1-2	0,68	0,34
Gekraagde roodstaart	38	29	13,05	9,96
Nachtegaal	29	45	9,96	15,46
Roodborst	34	41	11,68	14,08
Sprinkhaanrietzanger	5	7-8	1,71	2,40
Spotvogel	2	1	0,68	0,34
Zwartkop	6	5	2,06	1,71
Tuinfluit	10	7	3,43	2,40
Grasmus	20	14-17	6,87	5,15
Braamsluiper	6	10-11	2,06	3,43
Fitis	194	168	66,66	57,73
Tjiftjaf	13	5	4,46	1,71
Koolmees	76	78	26,11	26,80
Pimpelmees	23	26	7,90	8,93
Glanskop	8	6	2,74	2,06
Staartmees	11	10-12	3,78	3,78
Boomkruiper	1	3	0,34	1,03
Groenling	4	1	1,37	0,34

RECAPITULATIE BROEDGEVALLEN VAKKEN H.J.K (VERVOLG)

	KAVEL H.J.K.		Aantal per km2	
	1980	1984	1980	1984
Kneu	24-26	29	8,24	9,96
Vink	4	4	1,37	1,37
Ringmus	11	12	3,78	4,12
Spreeuw	25	20	9,59	6,87
Wielewaal	2	-	0,68	-, -
Ekster	30-33	33	10,30	11,34
Vlaamse gaai	11	16	3,78	5,49
Kauw	12	15-16	4,12	5,15
Zwarte kraai	3	5-6	1,03	1,71
Totaal aantal soorten	55	55		

VERGELIJKINGEN

Fazant

Onder de opmerkingen bij kavel K is al gezegd dat de stand van de Fazant zich stabiliseert. De verhouding mannetjes-vrouwtjes gaat na de beëindiging van de jacht steeds meer naar normale verhoudingen.

Meerkoet

Broedgevallen in het Oosterkanaal. Mogelijk dat in 1980 op deze soort niet voldoende is gelet.

Scholekster Kievit, Houtsnip, Wulp

Ook van deze soorten is al iets gezegd onder de opmerkingen bij kavel K. Vooral de grondbroeders van het open veld lopen terug. Naast predatie door de kraaiachtigen en de vos speelt ook de recreatie hierin een rol.

Tortelduif

Een aantal van bijna 5 broedgevallen per km2 is voor een duingebied normaal. Het zeer lage aantal van 1980 is mogelijk ook voor een deel te wijten aan te vroeg stoppen met het inventariseren.

Tapuit

De afname van de Tapuit kan verband houden met de verminderde konijnenstand en daardoor minder voor handen zijnde holen als nestplaats.

Nachtegaal

De sterke toename van de Nachtegaal zet zich voort. De soort profiteert van de toegenomen begroeiing van lage struiken e.d.

Fitis-Tjiftjaf

Ook de Fitis zou van deze toenemende lage struiken moeten profiteren. Dit is echter niet het geval.

De Tjiftjaf lijdt onder het wegvallen van hogere bomen (terugbrengen van bosjes tot eikenhakhout iepziekte).

E.Aartse en W.Baalbergen

VERSLAG BROEDVOGELINVENTARISATIE ZANDHORST

aangegeven met nummer 16, zie kaart op blz. 24.

Oppervlakte: ca. 7,5 ha.

Terreinbeschrijving en begrenzing

Zandhorst is een klein loofbos dat in het zuiden begrensd wordt door een Bollenveld; de oostgrens loopt langs de Gooweg, de westgrens langs het Westeinde en de noordgrens langs de Hoogweg. Deze weg ligt naast het bos van Nieuw-Leeuwenhorst.

Het terrein bestaat vooral uit jonge Eiken en ander loofhout en is plaatselijk bedekt met klimop. Ook vind je er Kamperfoelie. Ongeveer in het midden van het terrein is een open veldje, waar zuring groeit.

Werkwijze

Het afgelopen jaar heb ik dit terreintje voor het eerst geïnventariseerd, en wel van 27 april tot en met 15 juni. Als beginneling had ik soms wel eens problemen met de wekelijkse inventarisatie. Het was niet altijd makkelijk om te bepalen waar een bepaalde vogel nu zat te zingen. In het begin had ik moeite met het herkennen van de zang. Later ging dit veel gemakkelijker. Bij deze inventarisatie heb ik de vogelgeluiden goed leren herkennen. Bijna iedere week inventariseerde ik het gebied. Daarbij gebruikte ik een eigen methode. Omdat er niet veel verschillende soorten in mijn gebied voorkomen, heb ik de eerste twee letters van de vogelnaam gebruikt om op het kaartje te noteren. Hierbij gebruikte ik verder de bekende codes. Het aantal broedgevallen van het onderstaande lijstje is vrijwel zeker. De aantallen van Spreeuw, Huismus en Turkse Tortel zijn geschat. Voor de oppervlakte van het terrein broedden er weinig vogels. In het middenstuk waren geen broedvogels te zien of te horen.

Resultaat

soort	aantal	soort	aantal
Scholekster	1	Pimpelmees	2
Merel	8	Fitis	2
Winterkoning	5	Tjiftjaf	1
Roodborst	5	Ekster	1
Spreeuw	13	Vlaamse Gaai	1
Huisumus	13	Kauw	2
Koolmees	4	Ringmus	1
		Turkse Tortel	5

Het totale aantal soorten bedroeg 15.

Bijzonderheden

Voor de genoemde waarnemingsperiode zag ik op 12 april (koud, maar zonnig) een Goudhaantje. Op 27 april werd een Grote Bonte Specht waargenomen, die voedsel zocht. Die dag zag ik ook 2 roepende Glanskoppen. Op 6 mei hoorde